

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

MANE DISCUTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORUM,

Die Jovis vigesimâ secundâ Novembris.

M. DIONYSIO DODART, Sereniss. D. D. Principis Dotariæ de Conty Medico, Regiæ scientiarum Academiæ Socio,

DOCTORE MEDICO,

PRÆSIDE.

An omnis morbus, à Coagulatione?

I.

CORPUS humanum, machina variis organis instructa, iners jaceret, nisi à fluidis motum suum mutuaretur. Sanum dicitur; dum varii ejus succi perpeti & expedito cursu per vasa feruntur, assiduo tritu commoliuntur, ex iisque debita fit excernendorum secretio. Inter corporis liquores primas tenet Sanguis. Purpureo hocce liquore irrigantur omnes illius partes, sed certo ordine, determinatâque mensurâ. Cor, inter organa præcipuum primumque mobile, debitis & statis temporibus contractiones suas molitur. Singulis contractionibus, quandam sanguinis portionem è suis ventriculis ad totum corpus propellit. In statu sano, dum nempe fluxilior est sanguis, dum expeditæ ac patentes sunt viæ, sanguineæ molis resistentia cordis nisu facilè superatur, & tota sanguinis portio ventriculis contenta singulis pulsationibus ejicitur. Si verò sanguinis circuitus per corporis partes, vel ob angustiores vias, vel ob ejus lentorem retardetur; atque adeò ea sit sanugineæ molis resistentia, quam unica cordis pulsatio vincere non possit: tunc non omnis sanguis ventriculis contentus in arterias protrudetur. Cum tamen necessariò certam sanguinis quantitatem, statis temporis intervallis, cor ad partes propellere debeat: quò magis ejus impetus à sanguinis resistentiâ superabi-

tur, eò crebriores molietur contractiones. Ex vario in variis hominibus inter singulas contractiones temporis spatio, variâque sanguinis fluxilitate, & majori vel minori solidarum partium resistentiâ, exurgit pulsuum varietas, non tantùm in statu morbido, sed & in sano. Ex eodem quoque fonte derivantur temperamentorum differentiæ: Quibus fluxilior est sanguis, validiùs cor contrahitur, citiùsque adimplentur ac exhauriuntur ventriculi, & absolvitur circulatio; hi Calidiores dicuntur: Frigidiores verò, quibus lentior est moles sanguinea, debiliùs & longioribus intervallis cor contrahitur, tardiùsque peragitur circulatio. Præcipua è sanguine secretio, nervorum liquidum, cujus in partes influxus per membranarum cerebri constrictionem promovetur. Illo continuò madent nervi; sed plùs minùsve ipso turgent, prout validiùs debiliùsve constringitur cerebrum, eorum origo: unde vividiùs languidiùsve peraguntur in corpore sensationes & motiones. Varii prætereà liquores variis apti functionibus è sanguine secernuntur. Horum quidam extra corpus excernuntur; quidam vero jugi circuitu ad massam sanguineam refluunt. Nulla succorum secretio absque sanguinis tritu. Sales enim sulphuraque, quibus tota constat sanguinea moles, spontè in varia concreta facessunt, nisi assiduè & accuratè per totum corporis habitum eorum moleculæ dividantur; quæ, pro variâ, quam inde sortiuntur, tenuitate, varia subeunt incernicula, atque adeò varios constituunt succos. Nimis tamen attenuata sanguinis cæterorumque fluidorum moleculæ, ob salia tunc nimis evecta & jam à sulphuribus ferè expedita, acriores redduntur; nisi ritè excernantur, sanitatem lædunt. Triplicis sunt generis excretiones: uberrima una per cutis poros, altera mediocris per urinarum meatus, tertia modica per alvum. Hâc ultimâ viâ, bilis & pancreatis glandularumque intestinalium succi, cum crassioribus alimentorum particulis, evacuantur. Per urinarios ductus fluunt urinæ, sive quæ citò ventriculi vesicæque membranas trajiciunt, sive quæ cum sanguine circumactæ, & ipsius fœtæ salibus, renum colatoria pervadunt. Insensibilis perspirationis materia vel per cutanearum glandularum excretorios ductus ejicitur, vel per totius cutis & cæterarum membranarum poros. Si tardior fit & rarior, tenuis auræ instar exhalat; si verò uberior & crassior, sensibilis fit & Sudor dicitur. In vegetâ sanitate insensibilis perspiratio est aliarum excretionum summæ circiter dupla, & excretionis per alvum duodecupla: habitâ tamen ratione variæ cœli corporumque temperiei. Excretorum quantitas assumptorum ciborum quantitati par esse debet. Excernantur ergò inutiles noxiique succi, utiles assiduè conterantur, libero cursu fluant: vigebit sanitas. Secùs: omnis morborum cohors misero incubabit corpori.

II.

QUEMADMODUM ex succorum motû per vasa, Vita; & ab illius æquabilitate, Sanitas: sic ex ejusdem motûs imminutione, Morbus; & ab omni prorsùs cessatione, Mors. Mortalium quisque ineluctabili fato abripitur, sed nullus sine morbo. Morbus via est ad mortem, quæ nonnunquam adeò præceps est, ut ferè in instanti à statu sano ad mortem ducat. Sæpius tardiori gressu homines aggreditur letum, dum scilicet naturali morbo, nempe senectute, paulatim ad hunc usque terminum perducuntur. Sæpissimè naturalis ille terminus variis ægritudinibus acceleratur, prout variè à diversis causis externis afficitur homo, nisi salutari manu ad sanitatem restituatur; quod quidem Medici munus est. Sanguis, ut præcipuum corporis fluidum, sic plerorumque morborum fons est & scaturigo; nec ferè unquam à quâlibet cæterorum succorum alteratione illæsus evadit. Hujusce fluidi morbus, Febris: quæ quidem multiformis. Omnes tamen

cujuſcunque generis ſint, intermittentes aut continuæ, malignæ vel benignæ, ex accelerato præter naturam pulſu facilè innoteſcunt. Errant, qui aut immodicæ ſanguinis efferveſcentiæ, aut adauctæ & acceleratæ ſanguinis circuitioni, pulsûs celeritatem tribuunt. Quò tardiùs vel difficiliùs fluit ſanguis per vaſa, eò crebriores redeunt cordis & arteriarum pulſationes. Hanc ſanguini moram infert vel totius maſſæ lentor, vel quarumdam ipſius partium in vaſis minimis inhærentium inſpiſſatio. Acceleratum pulſum frigus vel æſtus comitantur: frigus, ſi tota ſanguinea moles in majoribus vaſis hæreat: æſtus, ſi in tenuioribus tantùm vaſis inhibeatur ejus motus progreſſivus, dum intra majora ferè totâ ſuâ fluiditate donatur. Sanguinis curſum imminutum ſequuntur cætera febrium ſymptomata: ſuppreſſæ ſecretiones, unde ſitis, oris & faucium ſiccitas, ariditas cutis; ſpirandi difficultas, retardato nempe ſanguinis per pulmones curſu: tremor, ex præpedito ſucci nervoſi in nervos influxu: ſudor, cum fluidâ ſanguinis parte nimis compreſsâ, ejus ſerum per cutis poros exprimitur. Si ad obſtructos tenuiſſimos canales jugiter affluat ſanguis, oriuntur partis inflammatio & tumor, doloris ſenſus, nonnunquam motus convulſivi, deliria, aliquando vaſorum ſanguineorum diſruptio & hæmorrhagiæ, ſæpe etiam cæterorum vaſorum eroſio, ſanguinis & ſucci membranarum effuſio, in partibus ſtagnatio, putrefactio, ac proinde abſceſſus & ulcus, vel etiam identidem partis corruptio & ſideratio. Puſtulæ, phlyctænæ, variolæ, morbilli ſunt quoque varia hærentis ſanguinis in febre ſymptomata. Præter has ſanguinis affectiones, ſuas quoque peculiares alterationes patiuntur cæteri corporis humani ſucci. Si nervorum liquor intra ſuas fiſtuloſas fibras immoretur, non ampliùs affluit ad partes, ac proinde intercipitur partium motus, ſenſus, & nutritio; undè paralyticæ dicuntur. Cum è ſanguine minori copiâ ſecernitur, & ſegniùs fluit per vaſa, ad fibras nervoſas diſtendendas impar eſt: idcircò languidiores evadunt corporis functiones; hinc virium proſtratio, ſomnus & affectus ſoporoſi. Cum per ſuccuſſus tantùm ad partes appellitur, tremores excitat & ſpaſmodicos motus. Si diutiùs in nervoſis fibris ſtagnet, nec liberè ex illis effluat, has continuò diſtenſas tenet, unde partis convulſio & rigor immobilis. Nonnunquam etiam, inflammatis aut irritatis cerebri alteriuſve partis membranis, inordinatè propellitur ille ſuccus ad varias cerebri partes: hinc delirium, mania, phrænitis, aliique affectus hujuſcemodi; qui non tam ſucci nervoſi ſunt vitia, quàm ſanguinis cæterorumque ſuccorum. Lympha variis quoque morbis obnoxia eſt pro diverſis quas alluit partibus. Vel intra ſua vaſa & receptacula ſtagnat, & varios gignit tumores: intra tendines & ligamenta, ganglion: circa collum, ſtrumas & bronchocelen: in aliis partibus glandulas, tubercula, & tophos. Vel extra ſua vaſa diffunditur, & alios tumores generat: ex fibris membranaceis, puſtulas, & abſceſſus varios: ex lymphaticis ductibus, tumores œdematoſos, hydropem aut univerſalem aut peculiarem. Vel lentè exſudat ex patentioribus fibrarum poris, & in varia tubera immutatur, quæ vel carnes ſimulant, ut ſarcoma, ſarcocele, polypus, epulis: vel ad tendinum naturam accedunt, ut condyloma, callus, verrucæ, clavi: vel oſſeam effingunt ſubſtantiam, ut exoſtoſes, nodi. Mucoſarum glandularum lympha, in ſuis glandulis coërcita, catarrhos exhibet: in muſculorum membranas diffuſa, & craſſior illis inhærens, rheumatiſmum: in ligamentorum ac tendinum ſinubus vel articulationum interſtitiis ſtagnans, arthritidem. Bilis ſicut cæterorum corporis fluidorum motus intercipi poteſt: vel tardè fluit ad inteſtina, hinc alvi pigrities, nonnunquam etiam lienteriæ, & alvi fluxus: vel à craſſiori bile obſtructis ductibus biliariis, per vaſa lymphatica refluit ejus

fluidior pars; & icterum efficit: vel per vasa sanguinea, & ab eâ febres continuæ ardentes, ephelides, erysipelata, aliique morbi biliosi ortum ducunt: vel cum sanginue in venis mesentericis & hæmorrhoïdalibus stagnat, hinc hæmorrhoïdum cruciatus, fluxus, &c. vel tandem discussis biliariorum ductuum obstructionibus, ad viscera ubertim affluit; hinc biliosi fluxus, cholera, dysenteriæ, aliique similes affectus. Uno verbo, ex horum cæterorumque succorum stagnatione aut morâ, innumeri grassantur partium organicarum morbi, mirâ inter se varietate distincti.

III.

MORBUS unus & idem in omnibus: motûs imminutio. Unicam pariter causam arguit: succorum inspissationem. Varias tamen species induunt morbi; nam pro vario inspissationis gradu, pro variâ succorum inspissatorum indole, pro variis partibus in quibus inspissantur, variæ corporis functiones diversimodè lædi possunt. Triplicem inspissationis cùm sanguinis, tùm cæterorum corporis succorum causam agnoscimus: tritûs defectum: partium nimis evolutarum & excernendarum in corpore coërcitionem: & partium corporis liquores coagulantium immissionem. Tritus duplici potissimùm instrumento peragitur: Respiratione, quâ sanguis indesinenter in pulmonibus arteritur: Exercitatione, quâ intra musculosas fibras alteram subit commolitionem. Sublatâ respiratione, crassiores sanguinis moleculæ tenuissima pulmonum vasa permeare nequeunt; unde fiunt per totam pulmonum substantiam obstructiones, quas brevì excipiunt interrupta sanguinis circuitio, animalis suffocatio & interitus. Exercitationis defectu non tam citò læditur sanitas, quippe liquorum motus non statim cessat; sed paulatim lenti & glutinosi fiunt corporis succi: in quibusdam ex tenuioribus tubulis hærent eorum moleculæ crassiores, densioresque in illis generantur obstructiones. Hujus inspissationis ratio est, Nexus facilis molecularum sanguinis cæterorumque corporis nostri liquorum. Cum enim ex salibus & oleis potissimùm constent, Chymicorum concreta resinosa, sebacea, saponacea, vel gelatinosa æmulantur: quorum partes, dum leni calore foventur, fluidæ sunt; spissescunt verò, cum primùm ab igne removentur. Altera liquorum densationis causa, Sales Acidi vel Acres iisdem admisti. Sanguis quippe ad oleosorum naturam accedens à salibus tum acidis tum acribus diversimodè coagulatur, sive tota ejus massa, sive quædam ipsius portio. Sanguinis serum ab affusis acidis Chymicorum liquoribus in densum & caseosum coagulum: ab acribus fixis in minùs spissum concrescit: ab urinosis aut totum in gelatinam compingitur, aut quædam ipsius portio leviter coagulata deprimitur. Ex duplici fonte scaturiunt illi sales: vel in sanguine per iteratas commolitiones evolvuntur, & in illo, interclusis excretionibus, redundant: vel extrinsecùs advenientes per alimentorum ductus, aut aliam quamcunque viam, corporis liquores subeunt, iisque permiscentur. Ex succis, quibus irrigatur corpus humanum, solus chylus acescere potis est: si præsertim alimenta ex quibus conficitur, ex vegetantium familiâ desumantur, quæ salibus acidis turgent. Sanguis cæterique ex eo nati liquores stagnatione nunquam acescunt, sed acrimoniam summam contrahunt, ut experiri licet in sanguine, sero, bile, salivâ, & urinâ fermentescentibus aut putrescentibus. Si igitur quâcunque de causâ cujusdam ex insignioribus mesenterii glandulis canalis excretorius obstruatur, in glandulâ immoratur chylus & acescit. Cum autem ad certum aciditatis gradum pervenit, coagula dissolvit: mole disruptâ, rapido cursû ad massam usque sanguineam pervenit, quam inspissat, & omnia intermittentium febrium, vel quarum paroxismi à frigore incipiunt, symptomata concitat. Harum

rigor à totius massæ sanguineæ in majoribus vasis concretione excitatur, quâ non solùm sanguinis motus progressivus, sed & intestinus, in quo positus est calor, multùm imminuitur. Æstus verò rigorem sequitur, ob redditam, crebris cordis concussibus, sanguini majoribus in vasis fluiditatem; crassioribus intereà moleculis intra tenues canaliculos pertinaciùs hærentibus. Calorem præter naturam adaugent, impetus totius massæ sanguineæ à corde in partes solidas propulsæ, quo solito validiùs ac frequentiùs concussæ magis incalescunt; impetus quoque insensibilium sanguinis partium undequaque agitatarum, & in vasorum parietes irruentium, qui quidem valentior est, dum stagnat sanguineus latex, aut tardiùs quàm in statu sano progreditur. Post stata tempora febriles redeunt paroxismi; si nempe ab acido in glandulâ superstite succedens lympha statim coaguletur: novam enim pariet obstructionem, quâ novo advenienti chylo transitus per glandulam denegabitur; & eò citiùs tardiùsve recurrent paroxismi, quò celeriùs lentiùsve acescet chylus. Si una tantùm intercludatur glandula, unus erit febris fomes, & simplex febris; multiplex verò, si plures obstruantur glandulæ. Nec solùmmodo febres intermittentes, sed varia quoque variis in affectibus symptomata gignit acescens chylus; quorum tamen causa primaria non est. Sic in scorbuto densiora coagula creat in mesenterii glandulis: in melancholicis & hypochondriacis affectibus, effervescentias in intestinis producit: in cachexiâ muliebri pravorum ciborum appetentiam excitat; & jam inspissatos liquores ita compingit, ut postea vix solvi queant coagula. Hæc quidem ab Acido; sed ab Acri exuperante & nimis evoluto plura & longè graviora impendent.

IV.

IN omnibus corporis humani liquoribus redundant sales acres: in sanguine cæteris principiis accuratè involuti: in nervorum succo tenuiores & tenui cum sulphure consociati: in bile crassiores uberrimi & cum crassiori sulphureâ substantiâ permisti: in urinâ sudore & perspirabili materiâ tenues & crassi simul confusi, & à sulphureo involucro magis extricati. Hæc patent ex acri sale qui per analysim ex his succis uberrimè elicitur. Penetrante eorumdem succorum putrescentium odore magna acrium volatilium salium copia iis inesse comprobatur; quod etiam concludere licet ex viridi colore, quem violarum tincturæ conciliant iidem succi. Acres illi sales in sanguinem & corporis humani liquores per alimenta invehuntur. Iis namque turgent cibi ex animalibus desumpti. Qui verò occurrunt acidi salsive sales in aliis cibis, partibus oleosis obducti & terreis moleculis irretiti, in acres citò convertuntur. Horum salium copiosior affluxus, vel eorumdem assiduo tritu nimis evolutorum in sanguine redundantia, interceptis nempe excretionibus, ingentem morborum catervam secum trahit. Acres enim sales cum sulphureis sanguinis particulis statim coadunantur, & in grumos coalescunt. Hinc inæqualis sanguinis crasis, & inæqualis motus. Qui in fluidiori sanguinis parte innatabant grumi, è majoribus vasis in tenuiora protruduntur. Si densiores sint, solutu difficiles pariunt obstructiones: leves verò, si minùs densi. Si in quamplurimis tenuissimis canalibus obstructis sanguini transitus intercludatur, febres continuæ ardentes accenduntur. Sæpiùs ipsarum fomes est Bilis, quæ, aliis imminutis excretionibus, uberior & acrior è sanguine separatur, nec ritè in intestina excernitur. Hæc in sanguineum laticem irruens illius partem sulphuream in grumos agglomerat, quorum crassissimi in tenuiores cerebri, pectoris, vel abdominis tubulos protrusi, membranas distendendo vel irritando, dolores & inflammationes ibi pariunt. Ex bilis in sanguinem irruptione mox suppressâ, mox quoque restitutâ oriuntur Exa-

cerbationes. Nam ſanguis ab irrumpente bile ſpiſſeſcens exacerbationem excitat: ſpiſſo ſanguine, deſinit bilis ſecretio, ac proinde ejus in ſanguinem irruptio: interim fluiditate ab iteratis cordis ictibus ſanguini redditâ, remittitur exacerbatio; donec reſtitutâ bilis ſecretione, ejus in ſanguinem influxus novos æſtus accendat. Febrium putridarum & peſtilentium malitia ab acrium ſalium vel uberrimâ copiâ, vel ſummâ tenuitate pendet. Cum uberiores ſunt, maximam tenuiorum canalium partem innumeris, quos pariunt, grumis occludunt. Cum autem tenuiores; in exiguiſſimos irrepunt corporis canales, ibique vix ſolubiles obſtructiones ingenerant. Hinc tot ac tanta tamque gravia putridarum & peſtilentium febrium ſymptomata: ſanguinis reſolutio; quam letales ſequuntur hæmorrhagiæ: ſucci nervoſi penuria; & ex eâ pulsûs intermiſſio, lipothymia & ſyncope: tenuiorum tubulorum obſtructiones; quas comitantur ſanguinis ſtagnatio, exanthemata, & carbunculi: membranarum irritatio; ex quâ inflammationes, motus convulſivi, deliria: partium eroſio; unde puſtulæ variæ & bubones. Luis venereæ ſymptomata attentè perpendenti, lymphatici ſucci coagulationes, dolores lancinantes, partium eroſionem ab acribus ſalibus oriri liquidò conſtabit. quòd ſi ullum fortè ſuperſit dubium; hoc morbo infectorum lympham examini ſubjiciat, & omnia liquoris alcalini ſigna in eâ deprehendet. Undenam in ſcorbuto, in affectibus melancholicis & hyſtericis deſumi poteſt liquorum lentor, niſi à ſucco ſalibus acribus referto? Stupenda oſſium flexilis mollitia, quæ ſummum eſt ſcorbuti molimen, nonniſi ab acri diſſolvente produci poteſt; cum acida rigiditatem potiùs conferant, ut variis conſtat experimentis. gingivarum corroſio effectus eſt acredinis cauſticitatiſve, quæ in ejuſmodi ægrotantium ſalivâ variis tentaminibus manifeſta fit. Gignuntur quoque affectus melancholici & hypochondriaci à ſalinis acribus particulis, quæ, interceptis excretionibus, varios corporis ſuccos, tum denique nervorum liquidum pravè afficiunt. Idem de hyſtericis affectibus aſſerendum. Qui, his in morbis, ſuccus acidus in ventriculo aut in inteſtinis deprehenditur, is non tam hujuſce morbi cauſa, quàm ſymptoma cenſendum eſt. Ex depravato ventriculi ſucco oritur, quo vitiato alimentorum ſalia non accuratè involvuntur: ſi igitur ex vegetabilibus deſumpta fuerint, in ſuccos acidos immutantur: ſi verò ex animalium familiâ, putreſcunt & in ſuccos acres ac fœdum nidorem emittentes convertuntur. Reverà chylus, cujus ſales vel acidi vel acres ſui juris evaſerê, novas ſuccis noxas infert, & graviora ſymptomata pejora prioribus excitat. Qui in Phthiſicis acidum ſuccum pulmones corrodentem incuſat, ad ipſorum purulenta fœtentiaque ſputa attendat: nihil acidi in illis advertet, ſed ſalem acrem, qui cœruleam violarum tincturam in viridem mutat. Arthriticorum tophorum cretacea ſubſtantia certiſſimum eſt argumentum, aliunde repeti non debere principium mucoſam lympham in articulis coagulans, quàm ab alcalino ſale: fermenteſcit enim cum liquoribus acidis gypſea illa materies, & cæteras acris ſalis notas præbet. Acceſſus Epileptici à ſucco quâdam in parte ſtagnante & putreſcente, qui, cum ad certum acredinis gradum pervenit, nervoſas membranarum fibras adeò vellicat, ut omne nervoſum genus in contractionem adducat. Cum verò, per varias partis contractiones, in maſſam ſanguineam propulſa fuerit purulenta illa materies, ex nimiâ ſanguinis & ſucci nervoſi inſpiſſatione languent omnes corporis functiones, donec aut omnino involutum, aut foràs amandatum fuerit illud coagulationis principium. Congeſtus iterum in eodem ſinu acrior ille ſuccus novum ſuſcitabit paroxiſmum. Cæterorum morborum cauſas evolventi, nihil aliud præter ſal acre culpandum erit.

V.

QUÆ, sublatâ vel imminutâ succorum fluiditate, nascuntur in humano corpore incommoda, eâdem restitutâ, evanescent. Triplici modo restitui potest, aucto nempe succorum tritu, institutâ ac provocatâ lædentis humoris excretione, & eorum, quæ coagula solvere valent adventu. Hos fines Therapeutice variis, quæ salubriter adhibet, remediis consequitur. Inter omnia primas tenet sanguinis missio. Cæterarum excretionum vicem supplet hæc evacuatio, exuperantium in corpore liquorum redundantiam tollit, fibris vasorum ultra metas distensis tonum restituit, debitumque succorum tritum promovet. Qui lucro potiùs quàm ægrorum saluti consulens vanâ spe eos deludit, illudque præstantissimum spernit juvamen, ex sanguinis per disrupta vasa eruptione, sed tardiori, quàm graviter peccaverit, naturâ indigitante, cognoscet. Sed cave, ne sæpius iteratâ sanguinis eductione adeò exhauriatur massa sanguinea, ut debitæ secretiones imminuantur, ac præsertim in cerebro: tunc enim nervosi succi penuriâ corporis functiones debilitantur, cor & arteriæ languidiùs feriunt, quàm ut densiora in tenuibus vasis coagula comminuere, ac in majora vasa propellere valeant. Salubriùs adhibetur ineunte morbo, quæ seriùs post aliquot dies institueretur, cum majorem densitatem essent adeptæ coagulatæ partes. Alterum Therapeutices præsidium ex stimulantibus desumitur. Stimulus est impetus, quo nervorum fibræ percussæ varias vibrationes patiuntur. Quandoque ita vividus est, ut à se invicem dimoveantur fibræ, & nonnunquam disrumpantur; aliquandò verò ita debilis, ut vix earum concussus percipiantur. Stimulantium effectus, est majorem nisum validioremque contractionem in fibris excitare, vividiorem ideò cujuscunque liquidi corporis tritum ac expressionem promovere, ejusdemque motum ciere. Raro occurrunt medicamina simpliciter stimulantia, sed ferè omnia, sive internè sive externè adhibeantur, partes quasdam in corporis succos inducunt, quibus illos alterare valent. Inter ea prima se se offerunt sursùm deorsùmve purgantia medicamina. Emetica non solùm ventriculi membranas irritando, ejus glandulas exprimunt, sed etiam in convulsionem contrahunt diaphragma & abdominis musculos, quâ compresso ventriculo, contenti liquores sursùm per œsophagum propelluntur. A Catharticis intestinorum & totius abdominis membranæ convelluntur, & in earum glandulis inhærentes succi validè excutiuntur. Quinetiam iis stimulis afficiuntur nervi, augeturque per omne corpus succorum commolitio: hinc sæpe non modò sursum atque deorsum noxii evacuantur humores, sed & per salivam, urinas, sudores totum corpus diffluit; & eò magis, quòd particulas tenues secum vehunt evacuantia, quæ varios mesenterii tubulos subeundo, inspissatos succos attenuant, & coagula solvunt. Diuretica, Sudorifera, Diaphoretica, Salivantia, cæteraque peculiaria evacuantia stimulando potissimùm suum effectum sortiuntur. Nam ex eorum permistione acriores facti peculiares corporis liquores, quas alluunt partes vividiùs vellicant. His tamen, nisi cautiùs adhibitis, omnia in pejus rapiuntur. Sæpe enim, nimiâ stimulatione, spissiores sanguinis grumos ad exiguissimos usque canales protrudunt; unde febrilem æstum augent, vel etiam in partibus, quibus inhærent, tumores aut pustulas pariunt: nonnunquam verò sanguinis fluidiori parte copiosiùs emissâ, magis ac magis spissescit sanguis. Ex stimulantibus quædam, ut Vesicantia & Caustica, succis insolitos exitus præbent, novasque, vasa dilacerando, moliuntur excretiones. Alterantia Specificave tertiam remediorum classem constituunt, quæ triplici

ratione coagulatos ſuccos ad debitam fluiditatem reducunt. Vel eos diluunt, ut aqua gummi, oleum reſinas : vel eos attenuant, ut acidi Chymicorum ſucci lapides comminuunt : vel ſuo inter grumos interpoſitu interjectuque intimæ eorum connexioni obſtant, ut hydrargyrus auro permixtus ejus ſoliditatem ac duritiem tollit. Nec ab acidis, nec ab acribus ipſorum virtus repetenda eſt. Nam in corpore humano ſales illi, utpotè ſulphuribus accuratè involuti, vix ullam actionem in ſe ſe invicem exerunt, nullumque conſequuntur effectum. Qui igitur ſpecifica medicamina morbis adhibere intendit, quemadmodùm ipſi non anxiâ curâ quærendum eſt, an calida ſint vel frigida, humida vel ſicca : non pariter quærat, an ſint ſimpliciter acria vel acida, ſalina vel oleoſa : ſed ad illorum in corpus humanum vires dignoſcendas præſertim attendat. Multa enim, quæ inter ſe diſcrepantia videntur, eaſdem obtinent virtutes : diſſimiles verò, quæ planè ſimilia. Ab acidis, ab acribus volatilibus & fixis, ab amaris, febris æquè feliciter profligatur. Vis cathartica non minùs in acidis, quàm in amaris, acribus, aut oleoſis reperitur. *Braſſica capitata* & *Solanum furioſum* ſimilibus principiis & eâdem proportione conſtare videntur : hoc interimit, nutrit illa. Quænam autem hominem lædant, quænam verò juvent, hæc diuturniori tantùm uſu perdiſcat Medicus. Quandoquidem ex variâ variorum ſuccorum, ſive per acria, ſive per acida inſpiſſatione, læſa ſanitas ideò tantùm variis remediis reſtitui poſſit, quòd ea coagulorum quâvis ratione ſolvendorum virtute donentur :

Ergo omnis morbus, à Coagulatione.

Domini Doctores diſputaturi.

M. Petrus Jacquemier.	*M. Honoratus Michelet, Regis Hiſpaniarum Archiater.*	*M. Antonius le Moine.*
M. Philippus Hecquet.	*M. Joſephus Pitton Tournefort, Regiæ ſcientiarum Academiæ ſocius, & in horto regio Botanices Profeſſor.*	*M. Guido Creſcentius Fagon, Regi à ſanctioribus Conſiliis, & Archiatrorum Comes.*
M. Joannes Baptiſta Chomel, è Regiâ ſcientiarum Academiâ.	*M. Andreas Creſſé.*	*M. Jacobus de Bourges.*

Proponebat Pariſiis STEPHANUS FRANCISCUS GEOFFROY, Pariſinus, Baccalaureus Medicus, Regiæ ſcientiarum Academiæ Pariſienſis, Regiæque Societatis Londinenſis, Socius. A. R. S. H. 1703.

Apud Viduam Franciſci Muguet, Regis & Facultatis Medicinæ Typographi.